

Tema i numret är byggnadstillsynens förnyelse och informationsförmedling

Byggnadsrådet **Aila Korpivaara** från miljöministeriet reflekterar visioner hur man kommer att förnya byggnadstillsynen efter regeringsskifte. Det rådde före parlamentvalet i april ganska allmän opinion att man borde förstärka sakkunnighet inom kommunernas byggnadstillsyn och få mera enhetlighet för olika kommunernas verksamhet. Statsministern Juha Sipiläs regeringsprogram innehåller starka element att deregulera och göra olika slags lovärendena smidigare att processera. I programmet finns konkreta linjefördragningar att lättna t.ex. ändamålsförändringar av byggnader, att bygga små bebyggelser på gårdar och befrämja kompletteringsbyggandet. För att få mera enhetliga tolkningar behövs paradoxalt ibland mera stadganden – eller åtminstone anvisningar. VIRVA heter projektet med vilket man utreder möjligheter att omorganisera byggnadstillsyn, miljöskydd och miljöhälsovård tillsammans. Projektet blir färdigt sommaren 2016. Hur man kommer att utveckla mellannivå i statens förvaltning har också påföljder för byggnadstillsyn.

Professor emeritus, arkitekt **Staffan Lodenius** har upptäckt intressanta paralleller mellan den berömda Munksnäs–Haga -planen av Eliel Saarinen för exakt hundra år sedan och preliminära förslag för en ny generalplan för Helsingfors. Har cirkeln nu fullbordats eller är det frågan om ett tidlöst sätt att avgöra urbaniseringen? Kompletteringsbyggandet har alltid varit i fokus av våra samhällen. Nu talas mera om möjligheter att kunna bygga på grönområden och då väcks nimby-reaktion. Bulevardiseringen av huvudvägar som skulle möjliggöra tillbyggnader i större skala har orsakat debatt om hälsorisker av hälsofarliga partiklar. Man har också börjat debattera om det hierarkiska plansystemet. I regeringsprogrammet slås fast att statliga NMT-centralernas roll kommer att vara mera konsultativa utan möjlighet att föra kommunernas beslut till domstolsprövning. Samhällsplaneringen innehåller alltid frön till konflikter. Om och när man ger vetorätten för en enskild ståndpunkt blir syntesen omöjlig. Följden är att man börjar förbereda olika slags planer utan formell rättsverkan för att få proaktiva konsekvenser.

Den elektroniska kundservicen av bygglovansökningar har under ett års tid tagit jättesteg framåt. DI **Joona Majurinen** som projektchef vid miljöministeriet har varit en central figur när man har främjat den digitala revolutionen inom byggnadstillsyn. En pionjär har varit Träskända och byggnadsinspektör Jouni Vastamäki. Lupapiste.fi-servicen används redan av över 100 kommuner och organisationer. Lupapiste.fi-portal är internet-baserad service som kan användas av alla redan i bruk varande byggnadstillsyns ict-system. Lupapiste.fi-service är öppen dygnet runt. Det finns ännu olika slags brister som man korrigerar och förbättrar systemet så att alla kommuner, oaktat deras storlek och egna prioriteringar, får bästa möjliga nyttan. Ett viktigt steg kommer att vara fungerande elektronisk arkivering. Riksarkivet har ännu inte fått alla nödvändiga element färdigt så att man skulle kunna lita enbart på elektroniska arkiveringen.

DI **Risto Pesonen** fortsätter med temat om digitaliseringen. Han har diskuterat med Mikael Kangasniemi som arbetar som byggnadsinspektör i Nurmijärvi kommun nära Helsingfors. Den elektroniska behandlingen möjliggör också att man i framtiden utnyttjar automatiska program som granskar t.ex. brandföreskrifter av huvudritningar. Kommunerna kan också via samarbetet jämna ansökningar och arbetsbördan friare och lättare än tidigare. Också specialiseringen kan medföra fördelar för kommuner så att man utnyttja olika slags kunnande mellan olika kommuner.

Ijo var en tid en storsocken som senare har splittrats i många kommuner, såsom Pudasjärvi och Taivalkoski. Taivalkoski är känd för författaren-professorn Kalle Päätalo. Pudasjärvi har under

de senaste åren profilerats med timmerhus. Pudasjärvi kallas redan som "världens timmerhuvudstad". En orsak är det att världens största timmerhusfabrik, Kontiotuote, är belägen i Pudasjärvi. Kommunens beslutsfattare har medvetet valt att bygga nya offentliga byggnader av timmer. Man har velat hitta lösningar i fukt- och mögelproblematiken av skol- och daghembyggnader. Erfarenheterna av två år gammal daghembyggnaden som är byggt av timmer är utomordentliga, bekräftar både tekniska direktören **Eero Talala** och daghemmets ledare **Jaana Tuohimaa**. Pikku-Paavali ("Lilla-Paulus") daghemmet är lyckat vad gäller inomhusklimat, akustik och allmän trivsamt. Också arkitektoniskt är byggnaden högklassiskt, ritad av arkitekt Janne Pihlajaniemi från Uleåborg. Om ett år blir färdigt världens största skolcampus konstruerad av timmer. Campus ligger vid riksvägen 20 som förenar Kuusamo och Uleåborg, bara några kilometer från Kontiotuote-timmerfabrik. Kalle Päätalo debutroman "Ihmisiä telineillä" (Människor på ställningar) kom ut år 1958. Päätalo arbetade ännu då som ansvarig arbetsledare i många byggnadsprojekt särskilt i Tammerfors-trakten. Päätalos barndomshem Kallioniemi ligger i Taivalkoski och fungerar nuförtiden som museum. I Taivalkoski centrum finns det Kalle Päätalo -centrum som värnar om författarens bana. – Tidskriftens huvudredaktör besökte Pudasjärvi och Taivalkoski.

Finns det en enhetlig modell för europeisk byggnadskontroll, frågar huvudredaktören. Europas integration har varit en megatrend inom två decennier. Vilka konsekvenser har integration haft för byggnadstillsyn? The Consortium of European Building Control (CEBC) grundades år 1989 för att fungera som forum för europeiska byggnadsinspektörer. CEBC har årligen två möten runt om i Europa. I Finland har man haft tre möten av CEBC. CEBC har producerat många rapporter om t.ex. byggbestämmelser i olika länder. Man har också kartlagt enkla studier om byggnadstillsynens möjligheter att främja bättre konstruerade byggnader. Energieffektivitet och standarder för byggmaterial har varit i fokus. Som intressanta nya exempel om byggnadstillsyn tar huvudredaktören fram Island, Irland och Norge. Alla de här länderna har försökt att skärpa kontrollfunktioner med hjälp av certifierade privata aktörer.

Miljørådet, FL **Ari Saarinen** från miljöministeriet behandlar buller som en viktig miljöfaktor. Olika studier visar att det finns samband mellan buller och sjukdomar. Statsrådet gjorde ett principbeslut om buller och dess prevention år 2006. Om buller stadgas i många olika lagar och föreskrifter. Till exempel miljöskyddslagen innehåller en grundregel om ljudmiljöns kvalitet. För boende har det varit länge anvisande gränsvärden vad som kan förstås acceptabel bullernivån. De ljudtekniska föreskrifterna för byggnaderna kommer att förnyas innan året 2018. När man tänker på trafikbuller är det väsentligt att förminska antal boende som störs onödigt av trafikens ljudnivå. Man kan kombinera olika slags medel för att nå bra resultat, också när man förtätar stadsstrukturen.

Politics magister **Katri Isotalo** har bekantat sig i nya forskningar kring trafikbullret. I genomsnitt orsakas 90 procent av allt buller från trafiken. I lägre hastigheter är den största orsaken bilarnas motorer. När hastigheten stiger är det däck som ger det största bullret. I Europa räknar man att varje fjärde som bor i Europa störs av trafikbullret. Om bullernivån på dagen överskrider 55 dB räknas det störande. **Olli Kontkanen** har i sitt färskt DI-arbete redogjort olika medel att räkna människor som störs av buller. Kontkanen märkte att 8 -28 procent av dem som räknas ha störningar av buller bor i husen som är byggda efter året 2000.

Glesbygdens avloppshantering har diskuterats under tio års tid. Många lagförändringar har också gjorts. När för ett år sedan nya stadganden om projekterarens kompetens trädde i kraft och lagstadgandena preciserades via förordningar i våras har det varit lite obalans om behörighetskrav av avloppssystemens projekterare. Överarkitekt **Erja Väyrynen** från

miljöministeriet klargör tolkningar så att man i olika delar av landet skulle kräva samma kompetensnivå.

När man bestämmer reparationssätt för fasader sker det oftast med tekniska skäl, konstaterar **Juuso Kieksi** och **Arto Köliö**. Köliö är doktorand och Kieksi kandidat, båda från Tammerfors tekniska universitet. Om fasaden inte är djupt skadad räcker det ofta med lättare reparationer utan att byta hela materialet. Lönsamt är att först undersöka fasadens skick grundligt. Energieffektiviteten kan förbättras enklare med fönsterreparationer och med bättre justeringar av luftkonditioneringen.

FM **Katriina Etholén** skriver denna gång om Lancashire och bomullspinneri som ett fint exempel av industriellt kulturarv. Leigh Spinners Mill grundades år 1913 och efter några stilsamma år har man med frivilliga och spinneriets ägare börjat restaurera gamla ångmaskiner. Syftet är att få i gamla industribyggnader nya samhälleliga och fritidsaktiviteter.

Arkitekt **Olli Lehtovuori** slutar sin serie om Turkiet med berättelsen om arkitekt **Sinan**. Ett berömt mästerverk av Sinan är Edirnes stora moské. Mera känd är Suleimans moské i Istanbul. Lehtovuori konstaterar att Sinan är skickligare än till och med Palladio.

Prags historia och byggnader är motiv för arkitekt **Markku Rainer Peltonen**. Prags rika arkitektur innehåller också annars sällsynta exempel om kubistiska byggnader. Turismens expansion orsakar bekymmer och har höjt prisnivån av lägenheter dyra för vanliga invånare i Prag.

LAURI JÄÄSKELÄINEN